

CONVENȚIA DE LA ISTANBUL – VALOAREA ADĂUGATĂ VERSUS ASPECTELE PROBLEMATICE ALE REGLEMENTĂRII¹

Lect. univ. dr. *Anca Jeanina NIȚĂ*

Abstract

The present study aims to rediscuss the variables of the relationships between the problematic aspects and the benefits of implementing at national level The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence (the Istanbul Convention).

It shows the structure, objectives and application sphere of the Convention and it invokes ECHR case law relevant for this matter, with reference to decisions pronounced in cases brought against Romania.

Opinion no. 1065 of 2021, issued by the Venice Commission, as a result of an *amicus curiae*, at the request submitted to the Constitutional Court of the Republic of Moldova, is observed through the lens of the corresponding provisions of the Constitution of Romania, regarding the freedom of conscience, the right to education and family.

It briefly summarizes the conclusions of the first GREVIO report for Romania (June 2022), which underlines the measures taken by the country to conform itself to the Convention, but also the deficient aspects, the areas where progress is still needed.

The author concludes that, through its comprehensive approach, the Istanbul Convention offers a coherent legal framework in its matter, such that the aspects seen as “problematic” are annihilated by the objective of the regulation: *zero tolerance towards any form of violence against women*.

Keywords: Convention, Constitution, violence against women, freedom of conscience, right to education, family.

1. Preliminarii

Profund ancorată în viața de zi cu zi, violența împotriva femeilor este întâlnită din toate timpurile, în toate țările și la toate nivelurile societății, fiind una dintre cele mai sistematice și răspândite încălcări ale drepturilor omului. Dominarea femeilor de către

---

¹ Comunicare la Conferința Internațională „Prevenirea și combaterea violenței în familie” Chișinău, 1-2 decembrie 2022.

bărbați, vulnerabilitatea femeilor care sunt victime ale violenței domestice sunt realități care, în multe cazuri, continuă să fie învăluite în tăcere.

Unul dintre cele mai importante instrumente adoptate pe plan internațional în scopul promovării și protecției drepturilor femeilor din întreaga lume, Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW)² - deși are un conținut cuprinzător, nu reglementează în mod explicit interdicția violenței împotriva femeilor. Potrivit Convenției, *violența împotriva femeilor „este violența direcționată împotriva unei femei pentru că ea este o femeie”*.

Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice a fost deschisă spre semnare la 11 mai 2011, la Istanbul, și a intrat în vigoare la 1 august 2014.

În accepțiunea Convenției de la Istanbul – care preia abordarea Convenției asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW), violență bazată pe gen împotriva femeilor înseamnă *violența orientată împotriva unei femei, fiindcă este femeie sau care afectează femeile în mod disproporționat*.

Document emblematic, care stabilește angajamente obligatorii pentru prevenirea și combaterea violenței față de femei, Convenția – în 2022, este semnată de toți membrii Consiliului Europei³, cu excepția Azerbaidjanului și a Rusiei.

România a semnat Convenția de la Istanbul în iunie 2014 și a ratificat-o la 25 martie 2016, prin Legea nr 30/2016⁴.

Șase membri ai Uniunii Europene (Bulgaria, Ungaria⁵, Cehia, Letonia, Lituania și Slovacia) nu au ratificat Convenția de la Istanbul. De menționat faptul că, la 1 iulie 2022, Turcia s-a retras din Convenția de la Istanbul.

UE a semnat Convenția de la Istanbul pe data de 13 iunie 2017. La baza semnării Convenției stau două decizii din 11 mai 2017: 1) Decizia (UE) 2017/865 a Consiliului privind semnarea, în numele Uniunii Europene, a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, în ceea ce privește aspectele legate de cooperarea judiciară în materie penală⁶ Decizia (UE) 2017/866 a Consiliului privind semnarea, în numele Uniunii Europene, a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, în ceea ce privește azilul și nereturnarea⁷.

---

² Adoptată de Adunarea Generală prin Rezoluția 34/180 din 18 decembrie 1979, ratificată de România prin Decretul nr. 342/1981, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr. 94 din 28 noiembrie 1981.

³ Consiliul Europei, organizație internațională, interguvernamentală și regională – fondată în 1949, reunește 47 de state membre și are ca scop promovarea principiilor democratice și juridice comune, bazate pe Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

⁴ Publicată în M. Of. nr. 224 din 25 martie 2016.

⁵ Ungaria a semnat documentul încă în 2014, dar a votat contra ratificării în mai 2020.

⁶ Publicată în JO L 131, 20.05.2017, p. 11.

⁷ Publicată în JO L 131, 20.05.2017, p. 13.

2. Obiectivele și domeniul de aplicare al Convenției de la Istanbul

Preambulul Convenției – în a cărei structură se regăsesc 12 capitole⁸ și Anexa - parte integrantă, recunoaște că *violența împotriva femeilor este o manifestare a relațiilor istoric inegale de putere dintre femei și bărbați, care au condus la dominarea asupra și la discriminarea împotriva femeilor de către bărbați, că natura structurală a violenței împotriva femeilor este o violență de gen și că violența împotriva femeilor este unul dintre mecanismele sociale cruciale prin care femeile sunt menținute într-o poziție subordonată comparativ cu bărbații.*

Obiectivele Convenției sunt „de a proteja femeile împotriva tuturor formelor de violență și de a preveni, de a urmări în justiție și de a elimina violența împotriva femeilor și violența domestică; de a contribui la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor și de a promova egalitatea substanțială între femei și bărbați, inclusiv prin împuternicirea femeilor; de a proiecta un cadru cuprinzător, politici și măsuri pentru protecția și asistența tuturor victimelor violenței împotriva femeilor și a violenței domestice; de a promova cooperarea internațională în vederea eliminării violenței împotriva femeilor și violența domestică și de a furniza sprijin și asistență organizațiilor și agențiilor guvernamentale de aplicare a legii pentru a coopera în mod eficient în vederea adoptării unei abordări integrate pentru eliminarea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice”.

Domeniul de aplicare este stabilit prin art. 2 al Convenției, care prevede că: „1. Prezenta convenție se va aplica tuturor formelor de violență împotriva femeilor, inclusiv violenței domestice, care afectează femeile în mod disproporționat. 2. Părțile sunt încurajate să aplice prezenta convenție tuturor victimelor violenței domestice. Părțile vor acorda o atenție specială femeilor victime ale violenței de gen în implementarea dispozițiilor prezentei convenții. 3. Prezenta convenție se va aplica pe timp de pace și în situații de conflict armat”.

3. Convenția de la Istanbul și jurisprudența CEDO

Observând Preambulul Convenției, surprindem faptul că printre resorturile adoptării ei se regăsește și „volumul în creștere al jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, care stabilește standarde importante în domeniul violenței împotriva femeilor”.

⁸ Capitolul I. Scopuri, definiții, egalitate și nediscriminare, obligații generale; Capitolul II. Politici integrate și colectarea datelor; Capitolul III. „Prevenire”; Capitolul IV. „Protecție și sprijin”, Capitolul V. „Dreptul material”, Capitolul VI. „Investigație, urmărire judiciară, legislație procedurală și măsuri de protecție”, Capitolul VII „Migrație și azil”, Capitolul VIII. „Cooperarea internațională”, Capitolul IX „Mecanismul de monitorizare”, Capitolul X. „Relația cu alte documente oficiale internaționale”, Capitolul XI. „Amendamentele la convenție”, Capitolul XII. „Clauze finale”.

Aceste standarde sunt reflectate în multe articole⁹ ale Convenției. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dezvoltat o bogată jurisprudență referitoare la nerespectarea de către statele membre a Convenției de la Istanbul¹⁰. Vom invoca două cauze în care Curtea a pronunțat hotărâri de condamnare a statului român.

Prin hotărârea din mai 2017, pronunțată în *Cauza Bălșan împotriva României* (Cererea nr. 49645/09)¹¹ Curtea a hotărât că a fost încălcat art. 3 (interzicerea tratamentelor inumane ori degradante) și art. 14 (protecția împotriva discriminării în exercitarea drepturilor prevăzute în Convenție) și **a obligat statul român să plătească reclamatei 9800 euro – daune morale.**

Curtea a analizat afirmațiile reclamantei Angelica Camelia Bălșan resortisant român, care a sesizat Curtea - în temeiul art. 34 din Convenție, susținând că autoritățile nu o protejaseră împotriva violenței în familie repetate și nu l-au tras pe soțul său la răspundere, în pofida numeroaselor sale plângeri. De asemenea, a susținut că tolerarea de către autorități a acestor acte de violență o făcuseră să se simtă înjosită și neajutorată.

Curtea a considerat că violența suferită de reclamantă poate fi considerată ca fiind violență pe motive de gen - care este o formă de discriminare împotriva femeilor, invocând ca și temeii în drept și prevederile art. 3, art. 49, art. 54 și art. 56 din Convenția de la Istanbul.

Prin hotărârea CEDO în cauza „*Buturugă c. României*”, din 11 februarie 2020¹² Curtea -sesizată de reclamanta Gina-Aurelia Buturugă (care a susținut că a fost victimă a violenței domestice și a criticat lipsa de acțiune din partea autorităților statului) concluzionează că: „autoritățile naționale nu au abordat ancheta penală ca ridicând problema specifică a violenței conjugale și că, procedând astfel, nu au dat un răspuns adecvat gravității faptelor denunțate de reclamantă. Ancheta privind actele de violență a fost deficitară și nu a fost efectuată nicio examinare pe fond a plângerii privind violarea secretului corespondenței, care (...) este strâns legată de plângerile privind lovire și alte violențe. Prin urmare, a existat o omisiune în respectarea obligațiilor pozitive prevăzute de art. 3 și 8 din Convenție și o încălcare a acestor dispoziții”. Statul român a fost obligat să plătească reclamatei, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii¹³ (...) următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data

---

⁹ Articolul 5 – *Obligațiile statului și diligența cuvenită* Articolul 29 – *Procese și despăgubiri civile* • Articolul 50 – *Răspunsul imediat, prevenire și protecție* • Articolul 55 – *Procedurile ex parte și ex officio* • Articolul 56 – *Măsuri de protecție* • Articolul 57 – *Asistența judiciară*.

¹⁰ A se vedea hotărârile CEDO în cauzele: *Talpis c. Italiei*, *Kontrova c. Slovaciei*, *Volodina c. Rusiei*, *Eremia c. Moldovei*, *Muidric c. Moldovei*, *Jurčić c. Croația*.

¹¹ Disponibilă pe site-ul <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/B%C4%831%C8%99an-%C3%AEmpotriva-Rom%C3%A2niei.pdf>.

¹² Disponibilă pe site-ul <http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2021/03/Buturuga-impotriva-României-2.pdf>.

¹³ Hotărârea a rămas definitivă - în temeiul art. 44 § 2 din Convenție, la 11 iunie 2020

plății: i. 10 000 EUR (zece mii de euro) plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral; ii. 457 EUR (patru sute cincizeci și șapte de euro) plus orice care poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată.

4. Compatibilitatea prevederilor Convenției de la Istanbul cu dispozițiile constituționale privitoare la libertatea conștiinței, dreptului la educație și familie

Implicațiile constituționale ale articolelor 3 (c)¹⁴, 14¹⁵, 28¹⁶ și 42¹⁷ din Convenția de la Istanbul asupra dreptului părinților de a-și educa copiii conform propriilor lor convingeri religioase și asupra conceptului de familie au fost supuse analizei de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), urmare a cererii de opinie amicus curiae bazată pe o sesizare adresată Curții Constituționale a Republicii Moldova de doi deputați cu referire la constituționalitatea Legii nr. 144 din 14 octombrie 2021 cu privire la ratificarea Convenției de la Istanbul¹⁸.

Comisia de la Veneția - la cea de-a 129-a Sesiune plenară (Veneția și online, 10-11 decembrie 2021), a pronunțat *Opinia nr. 1065/2021 cu referire la implicațiile*

¹⁴ Art. 3. *Definiții*. În scopul prezentei Convenții: (...) c) „gen” va însemna rolurile construite social, comportamentele, activitățile și însușirile pe care o societate dată le consideră adecvate pentru femei și bărbați;

¹⁵ Art. 14 *Educație*1. Părțile vor face, acolo unde este cazul, demersurile necesare pentru a include material didactic pe probleme, cum ar fi egalitatea între femei și bărbați, rolurile de gen nestereotipe, respectul reciproc, rezolvarea nonviolentă a conflictelor în relațiile interpersonale, violența de gen împotriva femeilor și dreptul la integritate personală, adaptate capacității în evoluție a elevilor, în curriculumul formal și la toate nivelurile de educație.2. Părțile vor face demersurile necesare pentru a promova principiile la care s-a făcut referire în alineatul 1 în instituțiile educaționale informale, precum și în instituțiile sportive, culturale și recreative și în mass-media.

¹⁶ Art. 28. *Raportarea de către profesioniști*. Părțile vor lua măsurile necesare pentru a asigura faptul că regulile de confidențialitate impuse de legislația internă anumitor profesioniști nu constituie un obstacol, în calea raportării lor, în condiții adecvate, către organizațiile sau autoritățile competente, dacă au motive rezonabile să creadă că a fost săvârșit un act grav de violență, acoperit de sfera de aplicare a prezentei convenții, și că sunt de așteptat alte acte grave de violență.

¹⁷ Art. 42. *Justificări inacceptabile pentru infracțiuni, inclusiv infracțiunile comise în numele așa-numitei „onoare”* 1. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a se asigura că, în cadrul unei proceduri penale inițiate în urma comiterii oricăreia dintre actele de violență care intră sub incidența domeniului de aplicare a prezentei convenții, cultura, obiceiul, religia, tradiția sau așa-numita „onoare” nu vor fi considerate ca o justificare a acestor acte. Acest lucru se referă, în special, la afirmațiile că victima a încălcat normele sau obiceiurile culturale, religioase, sociale sau tradiționale ale comportamentului adecvat.2. Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a se asigura că incitarea de către orice persoană a unui copil de a comite oricare dintre actele prevăzute la alineatul 1 nu va diminua răspunderea penală a persoanei respective pentru actele comise.

¹⁸ Lege promulgată de Președintele Republicii pe 20 octombrie 2021, intrată în vigoare pe 22 octombrie 2021.

constituționale ale ratificării Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice¹⁹.

Comisia a observat prevederile Convenției de la Istanbul prin raportare la următoarele dispoziții din Constituția Moldovei: art.31-Libertatea conștiinței, art. 35 - Dreptul la învățătură și art. 48 - Familia.

Menționăm că în *Constituția României, drepturile/libertățile sus enunțate se regăsesc într-o formulare relativ similară în următoarele texte constituționale: art. 29. Libertatea conștiinței; art. 32. Dreptul la învățătură; art. 48. Familia.*

Prin raportare la aceleași prevederi ale Convenției de la Istanbul invocate în cererea de opinie amicus curiae, și în România, practicienii ai dreptului au apreciat ca fiind problematică codificarea unei definiții controversate și non-consensuale a „genului” ca și construct social independent de realitatea biologică și, respectiv, de natură a încălca drepturilor părinților de a-și instrui copiii și de a limita libertatea religioasă²⁰.

Rezumăm argumentele Comisiei de la Veneția expuse în redactarea Opiniei nr. 1065/2021, cu mențiunea că prin acestea sunt reiterate statuările cuprinse în avizul pentru Armenia²¹ cu privire la implicațiile constituționale ale ratificării Convenției de la Istanbul.

Convenția de la Istanbul nu urmărește nici „să elimine diferențele” între bărbați și femei, nici să sugereze că bărbații și femeile sunt, sau ar trebui să fie „aceiași”. „Prin definirea noțiunii de „gen” la articolul 3 c), Convenția de la Istanbul recunoaște că violența împotriva femeilor nu provine doar din diferențele biologice dintre femei și bărbați (genul), ci mai ales din „rolurile, comportamentele, activitățile și atributele construite social, pe care o societate dată le consideră adecvate pentru femei și bărbați”. Aceste roluri stereotipate al genurilor contribuie la atribuirea femeii a unui statut social inferior și pot face să pară acceptabile, atât în sfera publică, cât și privată, practicile dăunătoare și violența împotriva femeilor”. (parag.25)

Comisia - invocând jurisprudența că Curții Europene a Drepturilor Omului prin care s-a statuat că *diferitele tipuri de familie și aspectele legate de aceasta - cum ar fi definiția căsătoriei și a adopției - rămân supuse legilor naționale ale statelor Contractante*²², subliniază că prin Convenția de la Istanbul nu este reglementată viața familială ca atare și, în special, nu se impune recunoașterea parteneriatelor între persoanele de

¹⁹ Disponibilă pe site-ul https://www.constcourt.md/public/files/file/presa/2021/Opinie_amicus_curiae_Conventia_de_la_Istanbul.pdf

²⁰ A. Portaru, *Convenția de la Istanbul: analiză și implicații*, articol disponibil pe site-ul <https://www.juridice.ro/459023/conventia-de-la-istanbul.html>.

²¹ Aviz pentru Armenia cu privire la implicațiile constituționale ale ratificării Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), CDLAD(2019) 018.

²² Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *Chapin și Charpentier v. Franța*, cererea nr. 40183/07, 9 iunie 2016, paragraful 36.

aceiași gen. Convenția doar recunoaște căsătoriile forțate ca o formă de violență și le încriminează (parag. 36).

Articolul 14 din Convenția de la Istanbul conține prevederi cu privire la chestiunile care trebuie acoperite în programele de învățământ oficiale la diferite niveluri de învățământ. Problemele menționate în mod expres sunt: egalitatea între femei și bărbați, rolurile ne-stereotipe a genurilor, respectul reciproc, soluționarea fără violență a conflictelor în relațiile interpersonale, violența bazată pe gen față de femei și dreptul la integritate personală. Aceleași teme (și principiile care stau la baza lor) trebuie promovate în instituțiile educaționale informale, precum și în instituțiile sportive, culturale și recreative și în mass media.

Potrivit Comisiei de la Veneția, Convenția cere statelor părți doar să includă material didactic pe probleme cum ar fi egalitatea între femei și bărbați, rolurile ne-stereotipate a bărbaților și femeilor și rezolvarea non-violentă a conflictelor în relațiile interpersonale, bazându-se pe faptul că stereotipurile de gen și modelele de comportament în privința femeilor se formează foarte devreme în viață și lasă statelor o marjă de manevră suficientă pentru a respecta acest drept atunci când decid modalitatea de implementare a articolului 14 (parag. 45, 46).

Articolul 28 din Convenția de la Istanbul cere ca statul să întreprindă măsurile necesare pentru a garanta că regulile de confidențialitate impuse de legislația internă anumitor profesioniști să nu constituie un obstacol în semnalarea actelor grave de violență.

Comisiei de la Veneția apreciază că „acceptarea obligației convenționale de a face posibilă raportarea profesională «în condiții adecvate», care poate include și condiția consimțământului prealabil al presupusei sau potențialei victime, nu trebuie privită ca o încălcare a libertății de conștiință (...). Această dispoziție califică exercitarea libertății de conștiință prin indicarea că exercitarea acesteia trebuie să se facă în spirit de toleranță și respect reciproc. Poate fi clar că acest spirit trebuie să joace în primul rând în favoarea victimei sau a potențialei victime, decât a autorului sau potențialului autor al unui act de violență” (parag. 52).

Articolul 42 din Convenția de la Istanbul conține obligația de a asigura că, în procedurile penale care privesc violența împotriva femeilor și violența domestică, cultura, obiceiul, religia, tradiția sau așa-numita „onoare” să nu fie considerate ca o justificare a acestor acte.

Comisia de la Veneția subliniază că violența împotriva femeilor și violența domestică trebuie considerate ca infracțiuni grave. Interzicerea lor potrivit standardelor europene, sau chiar universale, atinge conștiința generală a omenirii. Prin urmare, se poate presupune că redactorii Constituției nu au avut intenția de a defini libertatea de opinie, religie și convingere, precum și dreptul la educație în așa fel încât să justifice săvârșirea unor acte care sunt general considerate a fi infracțiuni grave (parag. 62, 63).

5. Monitorizarea implementării Convenției de la Istanbul. Primul raport GREVIO privind România

Capitolul IX al Convenției de la Istanbul reglementează „*Mecanismul de monitorizare*”. Potrivit art. 66 alin. (1): „Grupul de experți în intervenția contra violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (denumit în continuare «GREVIO») va monitoriza implementarea prezentei convenții de către părți”.

În iunie 2022, GREVIO a elaborat primul *Raport privind România*²³, elaborat urmarea a încheierii misiunii de monitorizare, în iulie 2021²⁴.

În cuprinsul Raportului sunt evidențiate măsurile luate de România pentru a se conforma Convenției, dar și aspectele deficitare, domeniile în care mai sunt necesare progrese. De menționat faptul că, GREVIO a salutat eforturile semnificative depuse de România în vederea creării unui cadru legislativ, politic și instituțional pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, în special în ceea ce privește violența domestică.

Printre aspectele pozitive evidențiate în cuprinsul Raportului, identificăm:

a) modificări ale legilor privind violența domestică²⁵ și egalitatea de șanse; este surprins faptul că legea violenței în familie conține o definiție clară a violenței domestice și stabilește un mecanism robust pentru victime;

b) adoptarea *Strategiei naționale pentru promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și pentru prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2018-2021* și a Planul operațional privind implementarea strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse între femei și bărbați și prevenirea și combaterii violenței domestice 2018-2021²⁶;

c) înființarea *Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES)*²⁷, cu atribuții în coordonarea procesului de implementare la nivel național a Convenției de la Istanbul;

d) înființarea – în acord cu art.24 din Convenție, a liniei telefonice gratuită pentru victimele violenței domestice - 0800 500 333 la care victimele pot raporta orice incident de violență domestică²⁸.

²³ Disponibil pe site-ul <https://rm.coe.int/final-report-on-romania/1680a6e439>.

²⁴ Informații detaliate despre concluziile preliminare ale GREVIO, disponibile pe site-ul: <https://anes.gov.ro/reuniunea-oficiala-de-incheiere-a-misiunii-de-monitorizare-a-reprezentantilor-grupului-de-experti-privind-actiunea-impotriva-violentei-impotriva-femeilor-si-violentei-domestice-grevio-din-cadrul-co/>.

²⁵ Legea nr. 217/2003, privind prevenirea și combaterea violenței domestice a fost modificată prin Legea nr. 174/2018.

²⁶ Strategia și Planul operațional de implementare au fost aprobate prin H.G. nr. 365/2018.

²⁷ ANES a fost înființată prin Legea nr. 229/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

²⁸ Potrivit *Raportului call-center 1 octombrie -31 octombrie 2022*, disponibil pe site-ul <https://anes.gov.ro/raportul-call-center-01-octombrie-31-octombrie-2022/>: Cele 261 apeluri preluate

Aspectele deficitare surprinse în raport privesc, în principal:

a) absența unei distribuții geografice adecvată a centrelor de criză în caz de viol sau a centrelor de referire în caz de violență sexuală;

b) gravele deficiențe cu care se confruntă mecanismele de justiție penală pentru combaterea violenței sexuale - apreciată a fi foarte puțin raportată, dar și nealinieră la Convenție a definiției dată violului de Codul penal.

Potrivit raportului, GRAVIO recomandă autorităților române să îmbunătățească urmărirea penală a căsătoriilor forțate și a hărțuirii sexuale și să se asigure că incidentele de violență domestică sunt luate în considerare la stabilirea drepturilor de vizită, să facă o prioritate din a se asigura că toate cazurile de acte sexuale neconsensuale sunt investigate, urmărite penal și sancționate ca viol sau violență sexuală

6. În loc de concluzii

Deși au semnat-o - și unele chiar au ratificat-o, Convenția de la Istanbul nu a fost bine primită în multe state din Europa Centrală și de Est. Și în România, internalizarea Convenției a presupus modificări legislative care au dat naștere la controverse doctrinare, au creat tensiuni ideologice.

Principala controversă a fost legată de abordarea „genului” ca și construct social.

Ne raliem opiniei exprimată în literatura de specialitate: „Dispozițiile Convenției acționează în mod bivalent, pe de o parte ocrotind drepturile femeilor în raport cu interpretările fundamentaliste ale religiei și elementelor de cultură și tradiție și pe de altă parte asigurând manifestările coerente și articulate ale actelor de spiritualitate și tradiție care sunt în consens cu drepturile femeii”²⁹.

Căutând răspunsul la întrebarea „De ce ne e frică de gen?”, am regăsit o perspectivă care ridică o altă întrebare.

„În țări cu lungă tradiție și istorie a feminismului, cu valuri de reforme și politici de egalitate de gen, poate să fie oarecum înțeleasă o anumită reticență la gen în sensul în care unii consideră că egalitatea de gen a fost atinsă și nu mai e o problemă prioritară. Dar în multe alte țări aflate la începutul parcursului democratic, cu date statistice care confirmă o incidență mare a inegalităților și discriminărilor de gen, cum se poate explica rezistența crescută față de politicile de

---

sunt clasificate din punctul de vedere al domeniului pentru care a fost apelată linia telefonică: • 150 apeluri în domeniul violenței domestice (relatare acte de violență, informații privind adăposturile pentru victimele VD, informații privind linia telefonică, etc.); 4 apeluri în domeniul traficului de persoane; 3 apeluri în domeniul violenței sexuale - alt context decât violența domestică; 104 apeluri alt domeniu/nu au fost de competența ANES (semnalare aspecte care nu sunt de competența ANES).

²⁹ N. Voiculescu, *Condiția femeii între înger și păcat. Drepturile femeii sub zodia religiei și a tradiției*, în Revista „Universul Juridic” nr. 6/2021.

egalitate de gen, mai ales când acestea sunt în mod evident benefice tuturor, indiferent de sex și gen”³⁰?

Prin prezentul studiu, nu ne-am propus o analiză exhaustivă a Convenției de la Istanbul – care nici nu ar fi posibilă în cuprinsul unui articol de specialitate alocat pentru publicarea într-o revistă, ci am urmărit să readucem în atenție aspecte controversate legate de transpunerea în legislația națională a unora din prevederile Convenției. Iar pentru aceasta ne-am centrat atenția asupra aspectelor ce țin de consonanța dispozițiilor convenționale cu textele constituționale, respectiv pe observarea jurisprudenței relevante în materie a Curții de la Strasbourg.

Conchidem prin a afirma că – în concepția noastră, Convenția de la Istanbul cuprinde o abordare holistică, cuprinzătoare, oferind un cadru juridic coerent în materie, astfel că aspectele privite ca „problematice” sunt anihilate de obiectivul reglementării: *toleranța zero față de orice formă de violență față de femei.*

---

³⁰ L. Grünberg, *De ce ne e frică de gen? Comentarii pe marginea unei Convenții*, articol disponibil pe site-ul <https://childhub.org/ro/stiri-protectia-copilului/romania-de-ce-ne-e-frica-de-gen-comentarii-pe-marginea-unei-conventii>.